

ZESZYT INSPIRACJI DO SPEKTAKLU „BALLADY I ROMANSE”

NASZE POKOLENIE:

romantyczne

czy racjonalne?

W REŻYSERII GABRIELA GIETZKY'EGO

W trakcie zajęć zaproponowanych w zeszycie młodzież będzie mogła wraz z nauczycielem wrócić do utworów zaprezentowanych w przedstawieniu *Ballady i romanse* i zastanowić się nad refleksjami, jakie budzą w niej tematy pojawiające się w spektaklu. Przyjrzymy się także jego formie, a w szczególności gestom i działaniom aktorów. Spróbujemy odpowiedzieć, co te gesty mówią o współczesnym człowieku, czy są odosobnione czy charakterystyczne dla pewnej generacji. Czy to pokolenie mówi jednym głosem? Co jest dla niego ważne: uczucia czy racjonalne szkiełko mędrca? Zadamy też pytanie, czy w ogóle istnieje mędrzec, którego dziś chcemy słuchać?

Przed wizytą w Teatrze Ateneum dobrze byłoby przybliżyć utwory Adama Mickiewicza, a także umożliwić uczestnikom zajęć dostęp do tekstów siedmiu ballad,

wykorzystanych w inscenizacji. Podczas ćwiczeń uczniowie będą pracowali głównie w grupach, aby dyskutować, podejmować działania ruchowe, improwizacje teatralne, szukać powiązań z otaczającą ich rzeczywistością i popkulturą oraz wymieniać się punktami widzenia i opiniami.

Przestrzeń:

pusty środek sali, krzesło dla każdego uczestnika.

Metody pracy:

praca z tekstem, mapa myśli, improwizacje ruchowe, kreatywne działania literackie, praca z mediami.

ZADANIE NR 1

I, II, III... którą balladę wybrałeś(łaś) ty?

Materiały:

kreda, tablica lub szafa, po której można pisać kredą, długopis dla każdego uczestnika.

Zadanie otwierające zajęcia nawiązuje bezpośrednio do spektaklu zarówno w formie, jak i w temacie.

Usiądźcie w kole. Zapisz na tablicy/szafie liczby rzymskie od I do VII. Wspólnie przywołajcie tytuły utworów, które pojawiły się w przedstawieniu. Dopasujcie numer do

każdej ballady. Jeśli jest taka potrzeba, przypomnijcie krótko formę/kolory/działania sceniczne charakterystyczne dla zaprezentowanych w spektaklu tekstów. Niech każdy uczeń napisze na jednej ręce numer utworu (według oznaczeń podanych na tablicy), który najbardziej zapadł mu w pamięć, a na drugiej inny, który zwrócił jego uwagę. Powiedz uczestnikom, że mogą stosować różne kryteria: koloru, pomysłu na działania, gry aktorskiej, własnych reakcji, jak zaskoczenie, nuda etc. Następnie poproś, aby uczniowie, którzy wskazali te same liczby podzielili się refleksjami na temat zasad wyboru. Tych, którzy będą mieli różne numery połącz w jedną grupę. Na koniec zapytaj, jakie utwory rozważali w swoich zespołach i co ciekawego pojawiło się w rozmowach?

ZADANIE NR 2

Obrazy w działaniu

Wybierzcie do dalszej pracy dwa teksty, które pojawiły się podczas realizacji zadania nr 1. Pozwól uczestnikom zdecydować, którymi balladami chcą się zająć. Niech uczniowie podzielą się na 4-, 5-osobowe grupy. Poproś, aby każda osoba z zespołu powiedziała, jaką scenę z wybranego utworu najbardziej zapamiętała oraz odpowiedziała na pytania:

- *kto i/lub co było w tej scenie?*
 - *co te osoby/elementy świata nieożywionego/przyrody robiły?*
 - *gdzie się znajdowały?*
 - *jakie emocje im towarzyszyły?*
 - *czy postacie te mają jakiś charakterystyczny gest/sposób poruszania się/postawę/formę?*
- Niech każdy uczeń w grupie wybierze, kim lub czym chciałby być w danej scenie. Wy-

znacz miejsce do prezentacji dla wszystkich zespołów. Poproś, aby członkowie grupy po kolei wchodzili w przestrzeń gry, zastygali w charakterystycznej dla siebie pozie i dodawali rodzaj komentarza do danej sceny; nie musi to być tekst sztuki, zachęcaj do tworzenia własnych wypowiedzi. Kiedy już zastygną i wypowiedzą się wszyscy uczniowie z danego zespołu, spytaj pozostałych:

Co to za scena? Z jakiego jest utworu? Co ważnego dla uczestników pojawia się w niej, zarówno na poziomie tekstu/tematu/ formy spektaklu lub skojarzeń z otaczającym ich współcześnie światem?

Podsumowanie:

Wspólne poszukiwanie odpowiedzi na pytania: W jaki sposób przywołane sceny korespondują z otaczającą uczniów rzeczywistością? Czy widzą oni jakieś związki pomiędzy tematyką ballad wykorzystanych w przedstawieniu, a swoim światem?

ZADANIE NR 3

Czy to jest „romantyczny” gest?

Powiedz uczestnikom, żeby stanęli swobodnie w sali i aby każdy przypomniał sobie jeden gest aktora lub aktorki, który pojawił się w spektaklu. Przyporządkuj uczniom numery od 1 do 3. Poproś, aby wszyscy poruszali się w równym tempie i powtarzali swój znak. Zapowiedz, że będziesz wywoływać liczby i w tym momencie osoby, które mają na przykład numer 1 nadal będą się poruszać, a reszta grupy zatrzyma się, by obserwować gesty kolegów. Postępuj według tego schematu z osobami o numerach 2 i 3. Po chwili poproś wszystkich uczestników o poruszanie się i powtarzanie swoich znaków. Na hasło MINI niech robią to w bardzo oszczędny sposób, a na hasło MAX w wersji wyolbrzymionej (przerysowanej).

Następnie usiądźcie w kole; spytaj uczniów, czy gesty z przedstawienia, jakie przed chwilą wykonywali to pomysł reżysera lub choreografa, czy też reżyser skądś je „pożyczył”? Gdzie najczęściej spotykają znaki, które pojawiły się w spektaklu? Czy są to gesty indywidualne, czy takie, które powtarzają wszyscy? Czy ruch wykorzystany w spektaklu był zapożyczony w skali 1:1 lub jakoś „podrasowany”?

Powiedz wszystkim, aby połączyli się ponownie w grupy 4-, 5-osobowe (mogą to być grupy z zadania nr 2) i aby każdy zespół zastanowił się, który z przywoływanych gestów mógłby być znakiem (symbolem) pokolenia? Następnie niech każda grupa zaprezentuje wybrane gesty. Co mówią one światu o pokoleniu uczestników zajęć? Co i kto kryje się za tymi znakami?

Podsumowanie:

Spytaj uczniów, czy mają gesty wspólne dla swojej generacji? Co łączy osoby w ich wieku, może to jakieś doświadczenie pokoleniowe, rodzaj muzyki, poziom rozwoju nauki...

ZADANIE NR 4

Manifest naszego pokolenia

Materiały:
długopis i kartka dla każdej grupy

Spytaj uczestników, czy znają formę manifestu? Jakie elementy powinien zawierać?

Przypomnij, że powinien to być głos całej generacji, wyrażającej w ten sposób swoją odrębność i własny stosunek do zastanego świata oraz panujących w nim praw. Manifest to publiczna, uroczysta deklaracja, wyrażająca stanowisko w danej sprawie.¹

Niech uczniowie podzielą się na 2 zespoły. Po-

proś, aby porozmawiali w grupie, a następnie zanotowali, w jakich momentach mogą (chcą) kierować się sercem, a w jakich rozumem? Czy obie kategorie są dla nich tak samo ważne? Następnie niech każdy zespół zapisze swoje refleksje w formie manifestu.

Po jego napisaniu poproś grupę, by wymyśliła sposób prezentacji dzieła oraz dołączyła gest (gesty) swojego pokolenia.

Porozmawiaj z uczestnikami o tym, co ważnego pojawiło się w tych manifestach. Czy to, co jest ważne dla nich, było ważne także dla pokolenia romantyków? Co ich łączy jako generację? Czy jest jakiś mędrzec, którego chcą słuchać jako pokolenie? Czy w ogóle kogoś takiego potrzebują, a jeśli tak to kiedy?

¹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Manifest>

ZADANIE NR 5

Znajdź, zobacz, posłuchaj — nastoletnie poszukiwania romantyzmu

Poszukaj utworu muzycznego, który w war-
stwie wizualnej lub w treści nawiązuje twoim
zdaniem do *Ballad i romansów* Adama
Mickiewicza. Poproś każdego ucznia o przy-
niesienie wybranego utworu na następną
lekcję i publiczne uzasadnienie swojego
wyboru.

Warto przeczytać:

1. Stephen Bowkett, *Wyobraź sobie, że... Ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie uczniów*, WSiP 2000.
2. Alexandra Frey i Autumn Totton, *Jestem tu i teraz. Jak stać się uważnym we wszystkim, co się robi*, Muza 2016.
3. Sara Clifford, Anna Herrmann, *Drama. Teatr przebudzenia. Praktyczny przewodnik dla instruktorów prowadzących zajęcia teatralne z młodzieżą*, Wydawnictwo Cyklady, 2003.

Autorka:

ALEKSANDRA DRZAZGA — edukatorka teatralna, absolwentka Reżyserii Teatru Dzieci i Młodzieży (AST), nauczycielka z ponad 20-letnim stażem, współtwórczyni programu Klasy Aktywności Twórczej (program z zakresu edukacji kulturowej funkcjonujący od 2005 w publicznej szkole w Bytomiu jako część zajęć lekcyjnych), tutorka nauczycieli w programie Teatroteka Szkolna w Instytucie Teatralnym. Prowadzi warsztaty teatralne dla dzieci, młodzieży i nauczycieli. Autorka publikacji z zakresu edukacji kulturowej i scenariuszy na portalu Teatroteka Szkolna. Od 2019 prowadzi w Bytomskim Centrum Kultury autorskie warsztaty dotyczące pedagogiki teatru pn. *Teatr. Szkoła dla zespołów klasowych z bytomskich szkół*.

Publikacja stanowi element realizowanego przez Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum projektu *EduAkcja – Teatr integruje*. Jego celem było zachęcenie nauczycieli i pedagogów do prowadzenia działań twórczych towarzyszących wizycie w teatrze. Zadanie zakładało organizację warsztatów, konsultacji i festiwalu edukacyjnego oraz wydanie zeszytów inspiracji. Projekt został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Opracowanie i koncepcja merytoryczna

publikacji: Aleksandra Drzazga

Koordynator projektu: Anna Jadwiga Nowak

Opracowanie graficzne: Katarzyna Skoczylas

Fotografie: Paweł Szymkowiak

PUBLIKACJA NA LICENCJI CREATIVE COMMONS: UZNANIE AUTORSTWA

– NA TYCH SAMYCH WARUNKACH 3.0 POLSKA (BY-SA),

(<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/legalcode>)

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

ŚLĄSKI TEATR LALKI I AKTORA
ATENEUM
40-012 KATOWICE, UL. ŚW. JANA 10